CASE BUCUREȘTENE CU PICTURI MURALE DE LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XIX-LEA

PETRE OPREA

Între anii 1887 și 1889 se reconstruia, „după desemnurile și sub supravegherea arhitectului Ion Mincu" [1], **casa** juristului și fruntașului liberal G. Vernescu, din **Calea Victoriei nr. 133.**

Pentru a înfrumuseța interiorul și a-i reda o atmosferă cît mai somptuoasă, arhitectul a decorat-o fastuos cu o scară monumentală folosind echilibrat, cu mult rafinament, imitații de diverse sorturi de marmură, plafoane cu stucaturi, bîrne de lemn, lambriuri, ancadramente masive de stejar la uși și ferestre, grațioase elemente de feronerie (lampadare, lustre) și pictură decorativă.

În mod deosebit, interiorul salonului cel mic de la etajul I a fost împodobit cu picturi realizate de către renumitul artist al vremii : G.D. Mirea[2]. Scena alegorică de pe plafon (ulei pe zid, 1890) înfățișează dansul : pe un cer azuriu, printre nori diafani, două femei și un copilaș cîntă la diferite instrumente, iar în jurul lor un grup de copilași dansează cu voioșie. Compoziția, bine conservată, deși plafonul a suferit mai multe fisuri de pe urma cutremurului din 1940, este o reușită a genului, atît din punct de vedere al perspectivei plafonante, putînd fi admirată din toate părțile, cît și al coloritului ; pictura, într-o gamă caldă și în culori foarte pastelate, dă iluzia elansării plafonului spre înălțimi. Cele patru cartușe curbe, plasate fiecare la întretăierea între perete și plafon, sînt pictate (ulei pe pînză manuflată) cu cîte un personaj feminin simbolizînd justiția, adevărul, temperanța și forța, după relatarea din monografia pictorului alcătuită de N. Petrașcu, prietenul și biograful lui Mirea. Aceste picturi contribuie la rîndul lor, prin grațiozitatea atitudinilor femeilor, la atmosfera sărbătorească a acestui salon destinat muzicii și dansului.

*

Imediat după instalarea sa ca proprietar (1855), în **casa din** ulița Belvedere, actualmente **str. Domnița Anastasia,** Gh. M. Tattarescu începe să-și decoreze interiorul locuinței cu picturi, năzuind să-și dovedească totodată și măiestria artistică.

Animat de dorința de a realiza o atmosferă de calmă intimitate și pentru că mai păstra încă vii covîrșitoarele

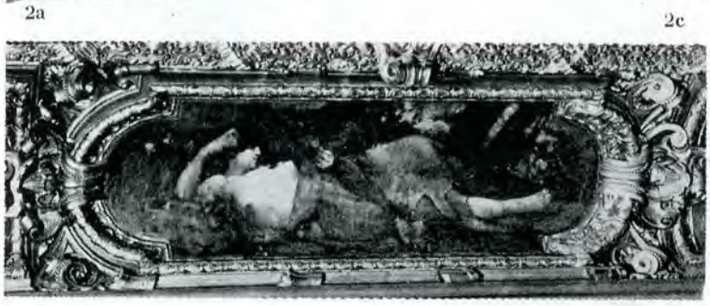
[1] Așa cum precizează inscripția care ornează ca un chenar pictura, din nișa de deasupra ușii de intrare în salonul cel mic de la etajul I.

[2] Anunțate ca recent executate în ziarul Bucarest din 5/17.IV.1890

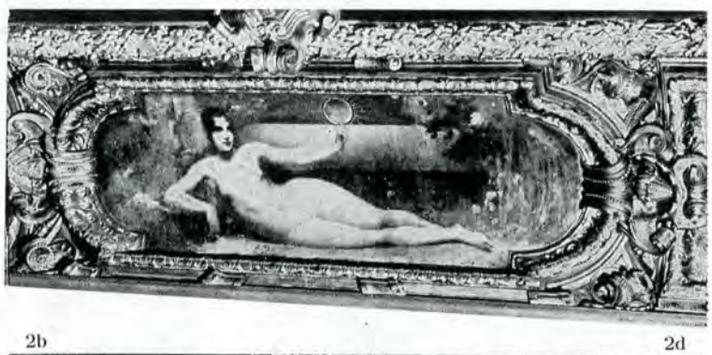

2a

2c

2b

2d

1. PLAFONUL CASEI VERNESCU. SCENĂ ALEGORICĂ ÎNFĂȚIȘÎND DANSUL.
2. A.B.C.D. PLAFONUL CASEI VERNESCU. CARTUȘE PICTATE CU CÎTE UN PERSONAJ FEMININ SIMBOLIZÎND JUSTIȚIA, ADEVĂRUL, TEMPERANȚA ȘI FORȚA.

http://patrimoniu.gov.ro

impresii ale frescelor din Pompei, pe care le văzuse cînd fusese student la Roma, Tattarescu purcede să-şi picteze pereţii locuinţei, inspirîndu-se din scenele admirate îndelung acolo.

În casa scării, artistul proprietar s-a mulţumit ca pereţii să fie compartimentaţi cu panouri avînd chenare simple şi fondurile de diverse nuanţe de marmură roşie. Cei ai holului de la etaj au fost decoraţi tot cu panouri avînd fondul roşu pompeian, iar la centru cîte un *putti*, despărţite de cîte o bandă pe fond brun cu elemente decorative renascentiste. După obiectele care le ţin puttii în mînă şi ordinea în care sînt pictaţi patru dintre ei, simbolizează anotimpurile anului [3], celorlalţi patru neputîndu-li-se precizia semnificaţia.

Aşa cum rezultă dintr-o fotografie ştearsă, păstrată în muzeu, pictura plafonului înfăţişa un cer cu mulţi nori printre care se vedeau două personaje feminine. Deoarece s-a degradat total în timp, plafonul a fost din nou pictat în 1952. La cererea şi indicaţia urmaşilor lui Tattarescu, artistul Nicolae Stoica a realizat un grup cu trei dintre putii care reprezintă anotimpurile.

Acaparat de comenzile de pictură religioasă, Tattarescu este nevoit să amîne mereu decorarea în continuare

[3] În Muzeul memorial „Gh. Tattarescu" se păstrează şi schiţele în creion ale acestor *putti*, la dimensiunile după care s-au realizat picturile.

3. CASA VERNESCU. INSCRIPŢIE LA ETAJUL I.

a casei sale, întrucît nu doreşte să-şi încredinţeze schiţele spre execuţie unor meşteri zugravi.

De abia prin 1880, cînd fata mai mare îi împlinise 18 ani şi cînd s-a dat un bal în salonul casei, se inaugura

4–7. SCENE CU PUTTI SIMBOLIZÎND ANOTIMPURILE ANULUI, PICTATE ÎN HOLUL CASEI SALE DE CĂTRE GH. M. TATTARESCU. 8–9. LOCUINŢA PICTORULUI GH. TATTARESCU. CASA SCĂRII, PERETELE VEST, STÎNGA; PERETELE EST, DREAPTA.

4

5

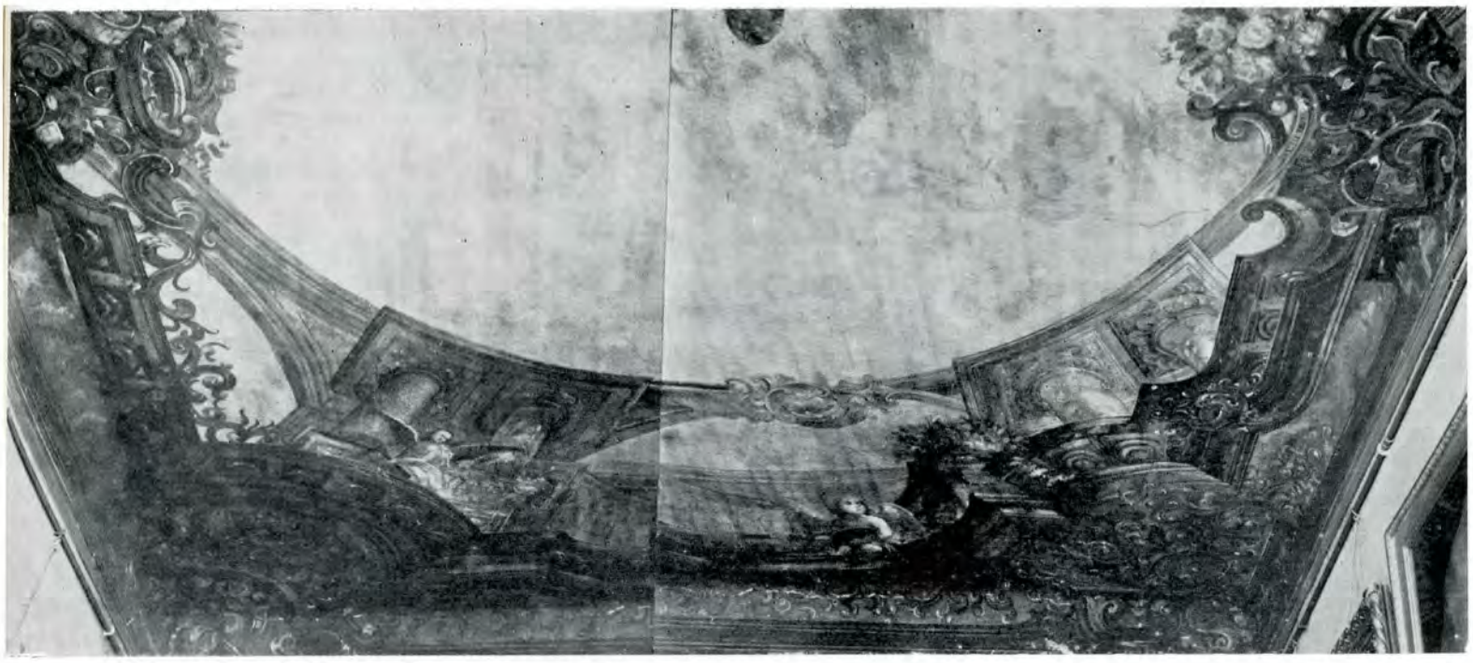

6

7

8

9

http://patrimoniu.gov.ro

10—11. LOCUINȚA PICTORULUI GH. TATTARESCU. PICTURI CARE ACOPERĂ COLȚUL DE SUD-VEST ȘI CENTRUL PLAFONULUI SUFRAGERIEI.

12. UNUL DIN DESENELE SIMBOLIZÎND ȘTIINȚA, EXECUTAT DE CĂTRE GH. TATTARESCU ÎN LOCUINȚA LUI SCARLAT CREȚULESCU ȘI AFLAT AZI LA MUZEUL MEMORIAL „GH. TATTARESCU".

cu acest eveniment și plafonul încăperii. Trecuseră mulți ani de cînd Tattarescu își începuse decorația casei. De această dată, n-a mai folosit tehnica uleiului cu ceară ca în anii 1856—1857, care cerea foarte mult timp pentru execuție, ci pe cea foarte rapidă a temperei. Pentru a da iluzia unui plafon mai înalt, Tattarescu a inclus în decorație și o bună parte a pereților la racordul lor cu plafonul, ilustrîndu-i cu o arhitectură barocă, extrem de turmentată care dirijează privirea spre centru unde pe un cer albastru plutesc printre nori două personaje feminine și un *putti* reprezentînd, după obiectele ținute în mînă, arhitectura, pictura și sculptura. Infiltrații succesive de apă au degradat cu timpul pictura, ceea ce a determinat retușarea ei în 1952 de același N. Stoica, cu ocazia restaurării locuinței pentru a deveni actualul muzeu momorial.

*

În Muzeul memorial „Gh. Tattarescu" se află cele patru desene ale alegoriilor executate de către artist în **locuința** lui **Scarlat Crețulescu** (actualmente adăpostind Muzeul literaturii). Realizarea picturilor a avut loc probabil imediat după venirea artistului din străinătate, deci prin 1852—1855, cînd încă nu era acaparat de pictura bisericească; a pictat 160 de biserici în 40 ani de activitate, alături de profesoratul exersat din 1864 la Școala de belle-arte.

După relatarea unora care își amintesc de alegorii, ele erau plasate pandant, două cîte două, pe dreapta și pe stînga pereților scării ce ducea de la parter la etaj și mai existau destul de degradate prin 1950, cînd clădirea a suferit serioase transformări.

Desenele sînt executate în cărbune și cretă pe carton, de dimensiunile după care s-au realizat picturile, unul înfățișînd o femeie cu o harpă — muzica, altul o femeie cu o sferă în mînă — știința, iar celelalte două în poziții diferite — grupul Urania și Apollo.

Prin relatarea de mai sus aflăm de existența unor picturi murale într-o casă bucureșteană de la începutul celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea și conturăm o latură mai puțin știută a activității lui Gh. M. Tattarescu în pictura murală, anume aceea cu caracter laic.

http://patrimoniu.gov.ro